

POSZUKIWANIA ARCHEOLOGICZNE

Mieroszyński
napisał w 1912 r.

W PÓŁNOCNO-ZACHOD. CZĘŚCI POW. MIŃSK. W OKOLICACH 3 WSI:

MIESZYCE - LUBIEŃ - RUSAKI.

Wydma Łubień

Wydma przedstawia powierzchnie podórzkowata, piaskowata — w miejscach odkrytych zmienna; porośnięta konturami roślinami; w części wężej potłuszonej, dzięki drodze i górcinowi Łubieńskiemu, przedstawia dużą ilość piaskowatą, ubogą w jakiegokolwiek okazy przedhistoryczne.

1. wygląd
(topografia wydmy)

Trudno się zorientować co do obszaru wydmy, gdyż piaski lotne, to uniemożliwiają; przenoszą się z miejsca na miejsce. Także mogą ^{być} przyczynić o złudzenie. Obszar całego pola piaskowego — wydmy — jest dość znaczny: począwszy od wsi Łubień, ciągnie się ~~na~~ ^{na} mniej więcej w kierunku południowo-wschodnim, na jakie 1000-1500 mtr. Szerokość znacznie mniejsza. Jeśli przyjmujemy początek wydmy od strony wsi, to koniec jej niebogaty w okazy i niestety piaskowaty, gdzie w ~~przebiegu~~ ^{przebiegu} lasach pól zaranych tu »dziarnidouka«.

2. rozmiany

Przejdźmy od pojęcia ogólnego wydmy do pojęcia wydmy jako zabytku archeologicznego. Teren wydmy zabytku leży na południowej stronie i jest otoczony w części wężej wschodniej mokradłami, które sięgają aż do Ury, od strony zachodniej i północno-zachodniej, wycieczając od górcinowa Łub., rozciągają się neroko inne mokradła i w miejscu, gdzie znajduje się środek wydmy, a obecna droga wioskowa, łączy się w rozrywki parok, jakby były roweczki wyschniętej i tworzy się w mokradłami wschodnimi. Tuż nad samym brzościem mokradła zachodniego na wschodnim leży cmentarnyko. Jest to jakby podłużny roworek w części południowej nęmy z krawędzią górną wyidealizowaną, która spada na drugą stronę, do takowej północnej piaskowatej wiodzie; obecnie koci i okropków, śniadary, że obie te części stanowią całość, otoli pierwszą, obfitą w materjał rzeźbony jest i to tylko małym ujęciem równajomości. Cmentarnyko odległy jest od niej o jakie 700 mtr. w kierunku południowo-wschodnim.

3. położenie

3
4
?

Wydma z piaski dyfuwalne, obniżające tu ~~do~~ ^{do} znacznej grubości; cała wydma składa się z ^{łubieńskiej} czerwonej gliny ^{łubieńskiej}, jak to ma miejsce w pobliżu wsi Łubień.

5. wydma pod
względem geologicznym

Na przeciwnych stronach wydmy, na ^{naprzeciwko} ^(vis-a-vis) stronie cmentarnyka, oparta o brzość mokradła wschodniego leży stacja przedhistoryczna. Stacja tworzy jakby kotłowi, z 50 mtr szeroka, gdzie w znacznej ilości znajdują się okropki kamienne.

6. Stacja i okazy

Najobfitszym materiałem, jaki się spotyka na ementaryku, są kości ludzkie, których bardzo gromady i utamki zalegają cały teren. Kości te ^{porządnie} pochowane, ale w końcu w jedno miejsce, zakopali napowrót chłopcy ze wsi Łubien; obecnie można wiatr je wydmuchać, a nawet dżonki wymywać. Kości są zniszczone zupełnie, są wyjątkiem ud i pinoceli, które zachowały się jakos tak; czasami jednej nie się spotkać nieuszkodzonej.

Wydma Łubien - ementaryko.

W roku 1910, będąc na wydmie, znalazłem proste na powierzchni, szkielec bez głowy, leżącej w kierunku północnym. W tym roku (1911) udało mi się odgrzebać szkielec dziecka. Dotychczas robią na miejscu: grób na wydmie Łubien; szkielec, głębokość od powierzchni 30 centm. długość szkieleca 88 centm, warunki: w piasku, i innych innych okolicach.

Charakterystycznym jest, że szkielec tego szkieleca ma najwyraźniej kawałek drewna, jakto w rodzaju dwóch równoległych warstw, albo w formie krzywej, kręwej, jakby szkielec leżał na zwykłej kłodzie. W innych

okolicach występują w znacznej ilości, utamki ceramiki i gładkie i szorstkie oraz okrągłe i nieregularne. Najwyraźniej ten piwniak, dżonki z erarów G. Kr. Litewskiego z 16 i 17 wieku.

W 49^m metrowej odległości od mokrady, otaczającej ementaryko, istnieje niewielki kopiec okrągły, o kształcie: kopiec - 36 metr. obrotu u podstawy, 1 metr. wysokości, okrągły - stożkowy. Kopycie i trzeci miejscach nie dają rezultatów; porządkiem wykopalstwem do 160 centm. głębokości, 100 centm. szerokości i długości, po bokach dwa umiarkowane doły. W układzie ziemi widać, że był umyślnie wykopany; poniżej 120 centm. piasek żółty (a więc utamki w porównaniu z wydmą) i biały, dalej - woda.

Mierkanie pochodzenia kopca nie uważa i więcej się godzą na jedno, że jest umyślnie wykopany, że kopiec jest mogiłą, zbiorową, poległych rycerzy (bo i kości wydmą otoczony świadczą - tak kierunek), a w każdym razie, "kopiec" ten pochodzi z dawnych okresów, bo niema w pobliżu żadnej granicy, a więc wykluczona możliwość, że możemy do uzyskania z rozpoznaniem zabytym, boi kształt i rozmiarom temu pnieca.

8. inne wystąpienia.

9. okolice

Wydma leży jakby na stoku wydmyny, która się stała wznosi i rozciąga

A tenor restauracji: grobu i wotki. Musimy wiedzieć, że sposób utrwalania pamięci umarłych, miał kilka faz przejściowych nim przeminął do obecnego t.j. kruszywa i kamienia z napisem. Oto epoki te trzy fazy: I^{sta}, do dziś przekazywały się tak zwane przez lud „sklepy” są to skrynie drewniane, zrobione z grubych kładek, z wiechem, bez dna - bo skrynie te stawiały się na grobie; w górnej części ścian, od strony góry umarłego, miejsca była dziura, przez którą umarły miał wygrywać na świat. W okresie, kiedy sklepy były w modzie, kruszywa nie stawiano. II^{ga} faza były „kładki”: umarłego chowano pojedynczo, dla uświetnienia pamięci umarłego, wyrywano je w postaci pączy na kładkach i przenoszono takimi przez strumyki, czy przepływały, a kiedy przekroczyły obowiązkowo były umierać znowu. III^{ta} faza były wprawdzie kładki, ale w formie nagrobka, utworzone z kruszywa, które formy podługowej, w formie frontu pięciokątnej lub trójkątnej; z tym czasem są nagrobki kamienne - pojedyncze i napisami i kruszywa zielonymi, które to zastąpiły drewniane - nietrwale.

Jeśli przyjmujemy, że era stawiania Kaplic, jest historycznie najdawniejszą, to może w rzeczywistości odpowiadać erom, kiedy przypuszczalnie istniała wsi, mieliśmy waga na grobie Nady Kaplic, co jest pewne, gdyż lud otacza rękoborną erom umarłych i cmentarz, przytem Kaplic, jak mały „miotkora” z utwornego doświadczenie, nadto dobrze były skonstruowane, iżby się miały nie przewrócić.

Układ szkieletu moim zdaniem byłby z starożytnym zwyczajem: wstępując w kierunku wschodu, ręką prawą na lewą, wrok wiemy, że tradycja przywierała neregularny przytem stronie prawej - dobrej, lewej - złej, tak samo, jak erom oznacza że - nieczyście pochowanie, białe - dobre - białe. Jakieś wieki „rytmologicz” zły ~~brak~~ bratowania - formatywny katolik *) podobał widać bez jakiegokolwiek godła wymarowanej wiary? to byłoby wreszcie pewne tradycjom miejscowym.

*) mam na myśli tylko okolicę.

Wsi Rusaki, bez wątpienia ma pra-stare pochowanie, jak otem świadczą podania, nazwy miejscowości i rabythi. Noto wsi piąte rzeka rakletu (co to wstaje nie biała o których wspominał charakterystycznie wydms tubieni), podanie mówi, że wsi Rusaki była kiedyś wielką i ciągnęła się, aż do żydowej góry, gdzie był siedział Koronmar - stał uwarra, żydowa góra. Tu jako dowód, pokazują miejsce i lecie, jakoby w tym miejscu miał cmentarz, z którego ślad - kruszywa do niedawna porośnięty miał jener. Żydowa góra, jest to pole położone na górze i w lecie, w wiorstowej odległości od wsi, jeśli wsi Koronmar stał uwarra, wreszcie erom, to wykluerona możliwość istnienia cmentarza również (tak w tym miejscu stary, temu pewny, jak)

Ale Die nobis Żydowa Góra, erom jestes?

Góra jest wielką i nie zabrała sturniejszego pochowanie, jednak warunki w jakich się znajdują nadają jej wartość, toteż łatwo można ją jako miejsce pochówku - leć jakie?

Żydowa Góra ataweraja wernyad lary, ze wschodu na połnoc i zachód pływają w pobliżu
błotna naważka lasu, od południa za cienką ścianą lasu, ciekawa, w błota, niebezpieczna
dla człowieka teraz jenera. Góra brony spadek dwie strony ku południowi, dosięgając w tym
miejscu 10-15 mtr. wysokości. Na szczycie znajduje się ogromny gładki kamień, w pobliżu
którego, w mniejszej lub większej odległości, mała ilość drobnych i większych kamieni
kremiennych; są to skronki, graty długie, płaskie, krobacze, straty i piękny klin kremien-
ny.

Jeżeli zastawmy jenera niektóre nazwy. Stród (nazwa lasu) Harodniki,
Krań (polana w lasach przy wieśmiej Stobieckim), nazwy te mamy więc jedno pochodze-
nie, tak samo Żydowa Góra, której nazwa jest przekreśloną przez oros i ma wyobraźni ludu,
i Kurhan; jako braty i iniaty zabitek pmentów, prostota nazwa ni Rusaki, której
pierwotór uroj wyżyta od rodu, a nie od pmyńmótuka (w języku Koryjskim - Rusaki)
jak tego mamy lieme dowody: Jankowier, Balerier, Kienicwier i t.d.

Pamięć tradycji jest rdunierajner - Harodniki - to urosytko, do
niego tradycja pmyńmótuka eoi gtybner - więc istnia cioty chnejejanin, dawnemu
bótru nowe bóstwo - knyi. Garuki malione są tak nieróme wiekiem, że te
różnice były w oko naszt niewiśmótukione; w jenera tradycyjnę obmydy jak Brzedy
(których tyle odmiem było), Radobniec, stawiano jadtó, eryci tuncy a w jakim
celu? - nie wiem, ale, że tak było, to poruszek rch, to potwierdza. -

Nazwy pol: Matadnia, Podhródok, Na Szerokaj Niwie, Asierodok, Wielikaje pole, Kamaniica, U Kwieca Naworo
U Dwarcum Kwie, Puharčyna, Hadniakowo, Gatahwa, Żydowa hora, Padiera, Kurhan.
Nazwy lasów: Asielica, Batota, Wyhon albo Sapicha, Marhi, Cierabiozi, Kečki
Nazwy lasów: Stród, Wucyj jelnik, Worotirče, Wielika Batota, Biarnowucęny, Asianki, Krań.

się narodził w postaci kanału między rzekami: Tonawy i Łubien. Wydmę utworzyła rzeka Łubienka, której ślad w postaci nierokiego rowu - powstał; rzeka płynęła z północno-zachodu, boryła przeszkody i mokradła, ciążące jej nierokim słałkiem, porażony od niej Tonawy, która Łubienka, jako Łubienka i dawała Łubienka, jakieś Turyty i z błotami n. Ury. Byłyto pła-rzeki - row, znane jest imieniem kanałem Łubienka, a pole za rowem nowi narwę „karawoćje”. Jako związane bezpośrednio terenem, podaje nazwy pól w Łubien - wydma nazwy specjalnej nie posiada. Wier Łubienka ~~poza granicami Łubienki~~ należy do parafji Komin, gminy Łubienki, powiatu i gub. Mińskiej, leży w odległości 15 wrot. od m.ka Łubienki, o 3 w. od m.ka Łubienki i ~~o 3 w.~~ od m.ka Mińskiej.

Nazwy pól: Łubienki, Karawoćje, Karawoćje, Driamidówka, Łubienka
Łubienki, Łubienki i Łubienki.

Nazwy łąk: Łubienka, Łubienka, Łubienka, Łubienka i Łubienka.

Wydma Łubienki.

Wydma przedstawia równinę piaskowatą, kiedyś musiała być pagórkowatą; i może tu były kopce mogiłne, które w erasem wiatr rozniósł, renty dokonata rocha, bowiem choć mienkany Łubienki, zamienie wydmy na pola uprawne, w tym celu porzeli Torz i t.d. Ślady węgla zachowały się wyraźnie jenerze.

Wydma jest bardzo rozległa (4 km. \square w przybliżeniu), leży na lewym brzegu n. Łubienki, niedaleko dojeżdżenia Kojdanowskiego, za cementarnią katolicką (starym).

widok na wydmy Łubienki

Wydmę tworzą piaski żółte, a górnio niegdyś uwydatniająca się pokładę brunatno-
czerwonej gliny lodowcowej.

Wydma jest stałą i cementanym przedhistorycznym. Znaczący okręgi 5.
i niektóre drobniejsze narzędzia krzemienne oraz kości ludzkie, żelazto i utwory ceramiki.
Okręgi są bardziej rozwalone po całej wydmie, czasem tworzą gniazda; w pobliżu jednego z nich,
na południo-wschodnim krańcu wydmy, znalazłem w znaczącej ilości, rozwalone kości ludzkie,
niektóre, zupełnie potamione - prawdopodobnie przez oranie ziemie. Tamże utwory cera-
miki, gładkie ielame oraz dwa pięćki (jeden z czasów kr. ks. Łitewskiego, drugi królowej
Krzyszyny, obadwa z 17 w.) znalazłem. Udało mi się odprebać szkielec ale bez głowki, bowiem
szkielec ronna rzędami w najmniejszej 1 1/2 mtr. odległości, prawdopodobnie więc został zniszczo-
ny przy oraniu wydmy. Szkielec leżał w kierunku północno-wschodnim, wyjątkowo, ręka
prawa używata na brzusku, lewa - podłożona pod głowę. Przy szkielecie ślady drewna, a w miej-
scu gdzie stopy, też same ślady i gładkie piwno łożące. Miasteczko Rubienicze posiada kościot
paraf. kościot. urząd gminny, odległe jest o 18 w. od st. kolej. Mirkier. Bros. - Niekoro.

Wydma Kamień.

Wydma porośnięta młodym sosnakiem, przecięta drogą, wiodącą do folw. Notatka.
Kamień. Szkielec znalazłem na małym wzniesieniu, wzniesionym już w części już w 18 w. laty
szkielec zachowany był w piasku, tylko kości ostatnie czasok sterczały nierównie ponad
powierzchnią. (Szkielec wyjątkowo leżał względem kierunku z głowami wybitnie w tym kierun-
ku zwróconymi, ręce złożone, używaty na brzusku. Kto szkielec, rzadnych dowodów, nawet
brak śladów drewna, charakterystycznych wydmy Lubien i Rubienicze. Około pierwszego szkie-
letu leżał równoległe o głowę niżej ^{zainnowana} drugi; szkielec tego z powodu tego stanu nie miałem.
W odległości około 1/2 mtr. od pierwszego w takim samym porządku leżał trzeci szkielec.
W pobliżu znalazłem trochę okręgów i utwory ceramiki; podobno jedna kobieta
(już nie pamiętam) znalazła pierścien, leżał ulegając rabobonomi, ten odkryła na wydmie i
w tenże miejscu zakopata.

— 11 —

W ko. Kamień leży na wysokim prawym brzegu rzeki Kamionki.
Na przeciwnym brzegu rzeki wznosi się góra ^{główna} obniżona watem i forą. Góra otoczona
Tęgi blatus, kiedy płynęła rzeka. Do góry - prawdopodobnie ^{główna} Horostynowa, wzdłuż drobia
dobrze jezera ^{jezera} zachowana, porośnięta też ślady wata kamiennego. W miejscu gdzie stoi
obecnie dwór, podanie mówi, że stał tam zamek, z którego piwnice - lochy, jako ślady porośnięte.

Kamien-mko, w guberni i powiecie mińskim, leży przy drożycy Haliboki-Turzenie i odległym jest od Rubieżenia o 45 w; a od st. poost.-telegr. Turzenie, o wprost 5; powiada księża parafialny.

*

Harodniki

Harodniki nazwa dawniej ssi, ² jak podanie mówi istniejącej do czasu zniszczenia państwa, kiedy to ⁴ „Rusowie” wsi skarowali, a miankami podzieliłi pomiędzy okoliczne wsi: Rusaki, Subien, Jankowicy, Borok i t. d. Trzy śladów żadnych wsi nie pozostało, tylko chyłszy się ³ „starościami” ¹ księgi ma świadectwo o dawnym ementaru. Dawną wsi leżała podobno przy drożycy Halibockim i Derewienkiewej, w wsiotwej odległości od wsi Rusaki. Miejsce, w którym jak lud mniema, istniała wsi — jest w lesie i wsi nazwa „Harodniki” albo „Harodnickoje pole” Pas stary, trochę wyrobany, ² wsi maie, jakby naprawdę była tu wsi; gromadka karczownicza, roman tej stare bnoy.

Na wsiotwej i rozwidleniu drogi wmiankowanych, pod świeżym widnieniem ślad księgi — staj. Staj jestto pięć drożyc ³ wyrobki, grubey, obciśniony nie tak starannie, jak księgi wpiętnesne. ² ~~Kopiec~~ ramię księgi wpiętnesne było, boi żadnej pomocy gromadnia lub kotła, co wybitnie świadectwo za odległym wsiotwym księgi. Na wsiotowania się śladem neregularnym wsiotwym wsiotwym i wsiotwym na powierchni ³ ~~jużto~~ w parę centymetrowej głębokości, potłuczone kawałki garanków. Śladki tronyty śladienia, a wsi leżały na wsiotwym miejscu, zebratem je starannie, następnie zlepione daty mi I (I) garnek głęboki, I (II) garnek wsiotwy i (III) miskę, wsiotwym tu — ciernia; garanki wsiotwym były, podobnie jak to wsiotwym przedstawia. Oprócz wsiotwym zebratem wsiotwym daleko wsiotwym podobnie, a które są ~~kwadratami~~ wsiotwym 5 innych wsiotwym; wsiotwym te leżały bez określonego Tabela. Wsiotwym powierchni, wsiotwym pierwszym wsiotwym a wsiotwym w odległości 100 entmr. po linii wsiotwym od księgi, a tyleri wsiotwym wsiotwym, wsiotwym wsiotwym wsiotwym wsiotwym wsiotwym, wsiotwym 90 entmr. wsiotwym na śladet.

Śladet wsiotwym, leżał na wsiotwym, gromadnia na wsiotwym — wsiotwym wsiotwym, wsiotwym wsiotwym leżały, wsiotwym na lewej, na wsiotwym. Śladet był wsiotwym wsiotwym, z której wsiotwym ślad tylko wsiotwym; wsiotwym była wsiotwym, ale wsiotwym. Najwsiotwym wsiotwym

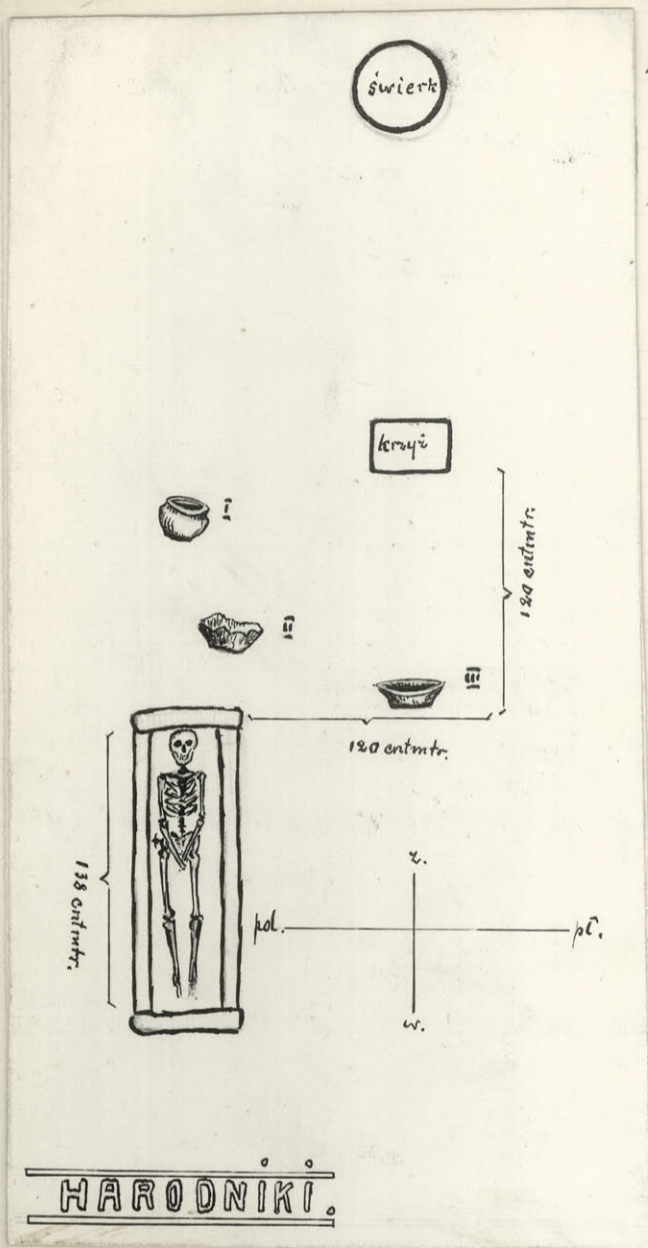
²) Wsiotwym, Harodniki odkrytem na wsiotwym, przed wsiotwym do wsiotwym, wsiotwym nie staronito na wsiotwym wsiotwym wsiotwym: pozostała wsiotwym druga wsiotwym Koto księgi, a z wsiotwym daleko wsiotwym wsiotwym daleko wsiotwym wsiotwym wsiotwym.

porównywania nie dają choćby utamka cienieka, jakiegoś ~~ostrogowego~~ ~~warze~~ ~~drzewa~~ ~~z~~ ~~torowego~~ zamartemu do trumny. Nadzwyczajny fakt, że przy nekroscie w okolicy prowego biodra, zwłaszcza większy utamek miski, dobrze zachowany; niepodobna przypuścić aby wstawiono ~~tu~~ do grobu ciałe na cymie, boiem ^{takich} malanbom ^{większej} ^{średniej} a nie jedna, różniei nie mogą przypuścić, aby ciałe ta dostata uż w górnych warst, bo jui pomijając iż kopiec zaurazyt bym spadł się, to brak podobnych utamków w górnych warstwach temu przeciwy.

Uwagi.

Podanie o Harodnikach, kryje jako ślad i szkielec, jako dowód, dają uż porowie podziemie i istnienie uż prawie dowiedzione, ale zastanawiamy myśliwiec sama, w okolicznościach przebiegami.

W miejscu, gdzie miała istnieć wieś, rosły lasy od niepamiętnych czasów, z nich jakkolwiek jui porośnięty strąsy, to jednakże w czasie przypuszczalnym istnienia uż, były one ogromne jessere. Pobliski folwark Chotówka, obejmuje kilkaset dziesięcin pola, a pokudovat się wstajeć na porębie, do dziś porośnięty jessere miejsca nieczykarowane. Jak starym był las, niech powiedzą takie oznaczenia, jakie się słyszy od starych ludzi, którym można powiedzieć ich ojeorie, że rąbiąc (las) napotykali drzewa, ośki, tak grube, że w pięciu ledwo objad.

Otoż jak przypuścić istnienie uż i tonie takich lasów a w tak bliskim sąsiedztwie mi Rużaki? Górcinie Hórbiecki, Paery uż koto uż Lubien z górcinem Rubierewickim ewentualnie - Kallibockim, który się użnowa rozdziela koto uż Mieszyce, na Turieniecki; otoż górcinie ten, jakkolwiek sprzyjały istnieniu jakiejś karomy - chaty, ale uż w lesie?... Jessere jedno, to pola domniemanej uż, gdzieby ślad ich uż podziat? z trudno przypuścić, aby ze skasowaniem wioski pola jej pmenty na wstanoie uż Rużaki, bo odległa historia, jakie podania mówią, że wieś ta była wiskra kiedys a nie mniejsza, przeciwy temu. Ale postawiamy, co powie nam sam grób.

Przedewszystkiem uderza nas fakt, że szkielec leży nie u stop kryja, ale w tak znacznej odległości od niego i z boku, czego uż nie spotyka w miejscowym użeraniu górcinania umarłych a co niekiedy dowodzi, że grób jest wosniejszym, i że kryje postawiono użnowe później